

منقار پرنندگان

دنیای پرنندگان و سازگاری‌هایشان با محیطی که در آن زندگی می‌کنند و به حیاتشان ادامه می‌دهند، یکی از شگفتی‌های آفرینش است. در این مقاله به انواع منقار که شکل و اندازه آن ضامن بقای پرنده است پرداخته شده. اما ناگفته نماند که همین منقار منبع الهام‌بخش برخی از اختراعات و ابزارهایی بوده است که دانشمندان با الهام از کاربرد نوع منقار طراحی کرده و ساخته‌اند. مطالبی از این دست به شما نوجوانان عزیز و آینده‌ساز فردا کمک می‌کند، با دقت بیشتری به محیط اطرافتان نگاه کنید. چرا که بسیاری از اختراعات و کشفیات انسان در سایه همین نگاه‌های پرسشگرانه تحقق یافته‌اند.

پرنندگان جزو مهره‌داران هستند و بیش از ۱۸۰۰۰ گونه را شامل می‌شوند. برجسته‌ترین مشخصه در میان پرنندگان که شکل و اندازه و کاربردهای متنوع دارد، منقار است. در حقیقت منقار پرنده ابزاری چندمنظوره است که از آن برای تمیز کردن و مرتب کردن پرهایش، لانه‌سازی، دفاع از خود، تغذیه، نمایش جفت‌یابی، شکستن دانه‌های خوراکی، حفاری، دریدن طعمه، غذادادن به جوجه‌ها و... استفاده می‌کند. نوع، شکل و اندازه منقار پرنده به ما می‌گوید که چه چیز می‌خورد و چگونه طعمه‌اش را شکار می‌کند. منقار دهان پرنده به شمار می‌آید که آرواره‌های آن دندان ندارند و پوشش آن از جنس ماده‌ای سخت و مقاوم به نام «کراتین» است؛ همان ماده‌ای که ساختار ناخن‌ها و موهای ما را تشکیل می‌دهد.

در ادامه به انواع منقار در پرنندگان گوناگون اشاره می‌شود:

منقار خمیده و قلاب‌مانند

عقاب‌ها، جغدها، قرقی‌ها و سایر پرنندگان شکاری از این منقارشان برای دریدن و تکه‌تکه کردن طعمه استفاده می‌کنند. اکثر این پرنندگان گوشت‌خوارند.

منقار مخروطی شکل

پرنده‌گانی مانند **سهره، گنجشک، قناری و پرستوها** منقاری کوتاه و مقاوم دارند که انتهای آن به شکل مخروط است و از آن برای شکستن پوسته دانه‌های خوراکی استفاده می‌کنند.

منقار کوتاه و خمیده

پرنده‌گانی مانند انواع **طوطی‌ها** چنین منقاری دارند و به وسیله آن می‌توانند پوست سخت میوه‌ها و دانه‌های خوراکی را بشکافند و آن‌ها را بخورند.

منقار باریک و صاف

پرنده زنبورخوار که در شکار حشرات بسیار مهارت دارد و **سینه‌سرخ‌ها** صاحب این نوع منقار هستند. البته منقار **دارکوب‌ها** هم این شکلی است، با این تفاوت که بسیار مقاوم است و با سوراخ کردن پوست تنه درختان حشرات را پیدا می‌کند و می‌خورد.

منقار سوزنی شکل و باریک و بلند

شاهد خواران، مانند مرغ مگس خوار، از این نوع منقار برای مکیدن شهد درون گل‌ها و گیاهان استفاده می‌کنند.

منقار تخت و پهن

منقار فلامینگوها، قوها و اردک‌ها حالت صافی را دارد و زمانی که از بستر رودخانه‌ها و برکه‌ها طعمه‌شان را صید می‌کنند، مواد زاید و گل و لای از این منقار که مانند صافی عمل می‌کند، می‌گذرد.

منقار کفچه‌ای

پرندگان موسوم به «آبچر» که در آب راه می‌روند و پاهای کشیده و دراز و منقار بسیار بلند دارند، به شکل‌های متفاوت سر خود را بیرون از آب نگه می‌دارند و به کمک منقار کفگیرمانندشان از کف باتلاق‌ها و برکه‌ها صدف‌ها و آبزیان کوچک را صید می‌کنند و می‌خورند.

منقار بزرگ، بلند و مقاوم

پرندگان ماهی خوار، مانند پلیکان، مرغ نوروزی و آلباتروس، منقاری بلند و تقریباً خمیده دارند که برای صید کردن ماهی‌ها بسیار سازگار است و مانع از سر خوردن ماهی می‌شود. حتی کیسه‌ای تورمانند زیر منقار پلیکان به آن امکان ذخیره کردن ماهی‌ها را می‌دهد. درناها و حواصیل‌ها هم چنین منقاری دارند و از ماهی‌ها و سایر آبزیان کوچک تغذیه می‌کنند.

منقار صلیبی

منقار صلیبی‌ها پرندگانی هستند که دو نیمه منقارشان در قسمت نوک روی هم قرار دارند و مانند قیچی عمل می‌کنند. این منقار برای شکافتن و شکستن دانه‌های درون میوه کاج‌ها بسیار مناسب است.

